

АНОТАЦІЯ

Сікора В.Є. Правове регулювання діяльності загальних зборів учасників (акціонерів) корпорації – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Міністерство освіти і науки України. – Івано-Франківськ, 2025.

Дисертація присвячена комплексному теоретико-правовому дослідженню інституту загальних зборів учасників (акціонерів) корпорації як фундаментального елементу системи корпоративного управління та ключового механізму реалізації корпоративних прав. Ядро дослідження складають акціонерні товариства і товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю як найбільш репрезентативні форми корпорацій, окремі положення роботи можуть бути застосовані до інших юридичних осіб корпоративного типу за відсутності спеціального законодавчого регулювання, що встановлює для них імперативні правила.

У роботі обґрунтовується, що формування ефективної моделі корпоративного управління є однією з ключових умов інтеграції України до європейського правового простору, а якість правового регулювання діяльності загальних зборів визначає ступінь стабільності корпоративних відносин, рівень захисту інвесторів та інституційну спроможність корпоративного сектору.

Дослідження доводить, що сучасна правова конструкція загальних зборів в Україні характеризується низкою проблем доктринального та практичного характеру, серед яких: нечіткість законодавчого визначення правової природи загальних зборів, колізії у формуванні їх компетенції, недосконалість процедур скликання та проведення, прогалини у регулюванні кворуму та процедур заочного голосування, недостатня адаптованість законодавства до електронних та дистанційних форм корпоративного управління, а також відсутність чіткої

системи підстав та наслідків оскарження рішень загальних зборів. Відсутність уніфікованого підходу до визначення категорій недійсності рішень загальних зборів та неузгодженість між загальною і спеціальною нормами обумовлюють численні корпоративні спори та знижують ефективність судового захисту.

На підставі аналізу еволюції корпоративного законодавства України та правопорядків держав ЄС у роботі систематизовано сучасні моделі організації загальних зборів у різних організаційно-правових формах корпорацій, визначено їх місце у структурі органів управління та контролю, виокремлено структурні та функціональні характеристики, що дозволяють розуміти загальні збори як колегіальний орган, через який реалізується цивільна дієздатність корпорації.

Сформульовано та обґрунтовано комплексну концепцію удосконалення правового регулювання діяльності загальних зборів, що передбачає: системну гармонізацію норм Цивільного кодексу України та спеціального законодавства у частині визначення компетенції загальних зборів; розбудову цифрової інфраструктури для проведення електронних і дистанційних форм зборів; уніфікацію строків та процедур скликання, повідомлення і голосування; нормативне закріплення категорій та наслідків недійсності рішень загальних зборів; адаптацію механізмів корпоративного управління до умов одно- та дворівневої систем управління; імплементацію європейських підходів до захисту прав акціонерів та учасників.

Окрему увагу приділено теоретичному обґрунтуванню правової природи рішень загальних зборів як індивідуальних ненормативних актів унікального юридичного значення, що формують волю корпорації та здатні впливати на правове становище не лише учасників, а й третіх осіб.

У дисертації запропоновано чітку класифікацію підстав недійсності рішень загальних зборів (нікчемні та оспорювані), визначено відповідні способи захисту та правові наслідки оскарження рішень загальних зборів учасників (акціонерів) для корпоративної діяльності.

На основі проведеного дослідження сформульовано теоретичні висновки і пропозиції щодо вдосконалення норм чинного законодавства.

Уперше: 1) обґрунтовано авторську концепцію усунення нормативної неузгодженості між загальноцивільстичним і спеціальним підходами до визначення компетенції загальних зборів акціонерних товариств; 2) обґрунтовано доцільність законодавчого врегулювання окремих процесуальних строків у механізмі скликання, проведення та оскарження рішень загальних зборів, зокрема: встановлення мінімального 15-денного строку для подання учасниками товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю пропозицій до порядку денного; строку подання письмових результатів заочного голосування — не пізніше ніж за 5 днів до дати зборів; запровадження єдиного шестимісячного строку для оскарження рішень загальних зборів незалежно від організаційно-правової форми корпорації; 3) обґрунтовано необхідність вдосконалення інституту заочного голосування шляхом запровадження альтернативи нотаріальному посвідченню – подання електронного документа, підписаного КЕП, що забезпечує цифровізацію корпоративних процедур без втрати правової визначеності; 4) розроблено пропозиції щодо уніфікації регулювання дистанційних та електронних загальних зборів акціонерів, включно з їх систематизацією в межах однієї статті Закону та деталізацією технічних аспектів на рівні підзаконних актів; 5) запропоновано стандартизовану модель ідентифікації акціонерів через єдиний державний реєстр учасників електронних зборів, інтегрований із системою КЕП та депозитарною системою, з можливістю використання eIDAS для нерезидентів; 6) аргументовано доцільність оновлення підходів до фінансування зборів за ініціативою акціонерів, які володіють 5 % акцій – покладення початкових витрат на товариство із подальшою компенсацією їх акціонерами у разі необґрунтованого скликання; 7) доведено необхідність чіткої законодавчої регламентації наслідків недійсності рішень загальних зборів: автоматичної недійсності правочинів для нікчемних рішень та обмеження

можливості визнання правочинів недійсними у разі оспорювання лише за умови доведення недобросовісності контрагента.

Удосконалено: 1) науковий підхід до розуміння загальних зборів як центрального органу корпорації, через який реалізується її цивільна дієздатність у межах розмежованих повноважень інших органів управління та контролю; 2) дефініцію рішення загальних зборів як індивідуального ненормативного акта, що має самостійний характер та обов'язкову силу як всередині корпоративних відносин, так і у взаємодії з третіми особами; 3) пропозицію імплементації в українське право інституту повторних загальних зборів зі зниженим кворумом (понад 30 %) для запобігання блокуванню діяльності акціонерних товариств через неявку акціонерів; 4) позицію щодо доцільності визначення чітких підстав для застосування скороченої процедури скликання позачергових загальних зборів акціонерів – у разі необхідності ухвалення рішень щодо правочинів із заінтересованістю, значних правочинів або рішень, неприйняття яких загрожує неплатоспроможністю товариства.

Набули подальшого розвитку: 1) концепція уніфікації термінології «органи управління» та «органи товариства» через визначення загальних зборів як вищого органу та розмежування управлінських і контрольних органів; 2) обґрунтування позитивного впливу диспозитивного регулювання у сфері організації загальних зборів, зокрема щодо вибору моделі корпоративного управління, варіативності статутних положень і впровадження інституту додаткового капіталу; 3) удосконалення підходів до представництва на загальних зборах товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю шляхом деталізації процедур відкликання та заміни представника, запровадження повідомлення про конфлікт інтересів і закріплення інструкцій щодо голосування; 4) пропозиції щодо закріплення базових законодавчих стандартів проведення загальних зборів у режимі відеоконференції, що включають ідентифікацію учасників, уточнення вимог до повідомлення та відеофіксацію перебігу зборів; 5) пропозиція щодо внесення судового рішення про недійсність рішень загальних зборів до

документів, на підставі яких вносяться зміни до ЄДР; б) виокремлення класифікації підстав недійсності рішень загальних зборів на нікчемні та оспорювані, що забезпечує визначеність способу захисту та стабільність корпоративного обороту.

Практичне застосування одержаних результатів полягає в тому, досягнуті в процесі досліджень результати можуть бути використані у *законотворчій діяльності* в частині вдосконалення правового регулювання загальних зборів учасників (акціонерів) корпорації; у *практичній діяльності* – в процесі скликання, проведення загальних зборів та оскарження рішень останніх у судовому порядку; у *науково-дослідницьких цілях* – становитимуть підґрунтя для наступних наукових досліджень.

Ключові слова: цивільне право; корпоративні правовідносини; корпорація; органи юридичної особи; корпоративне управління; суб'єктивні права та обов'язки; акціонерне товариство; акціонерне право; товариство з обмеженою відповідальністю, учасник; договір; рішення загальних зборів товариства; акції; дивіденди; бізнес-середовище.

SUMMARY

Sikora V.Ye. Legal regulation of activities of general meetings of participants (shareholders) of the corporation – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for obtaining the degree of Doctor of Philosophy in specialty 081 – Law. Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Ivano-Frankivsk, 2025.

The dissertation is devoted to the complex theoretical and legal research institute of the general meeting of participants (shareholders) of the corporation as a fundamental element of the corporate governance system and a key mechanism for the implementation of corporate rights. The core of the research is joint-stock companies

and limited and additional liability companies as the largest representative forms of corporations, individual provisions of the work can be applied to other legal entities of the corporate type for special legislative regulation, which establishes mandatory rules for them.

The work substantiates that the formation of an effective model of corporate governance is one of the key conditions for the integration of Ukraine into the European legal space, and the quality of legal regulation of the activities of the general meeting increases the stability of corporate relations, the level of investor protection and the institutional efficiency of the corporate sector.

The study proves that the modern legal structure of general meetings in Ukraine is characterized by a number of problems of a doctrinal and practical nature, including: the lack of a legislative definition of the legal nature of general meetings, conflicts in the formation of insufficient competence, imperfection of the procedures for calling and conducting them, gaps in regulating the quorum and voting procedures, the adaptability of the legislation to electronic and remote forms of corporate governance, and also demonstrates a clear system of grounds and consequences for appealing the decisions of general assemblies. The lack of a unified approach to determining the category of invalidity of decisions of general meetings and inconsistency between general and special norms determine the number of corporate disputes and reduce the effectiveness of judicial protection.

Based on the analysis of the evolution of corporate legislation of Ukraine and the legal systems of the EU states, the work systematizes modern models of organizing general meetings in various organizational and legal forms of corporations, determines their place in the structure of management and control bodies, identifies structural and functional characteristics, which require understanding the general meeting as a collegial body through which the civil legal capacity of the corporation is implemented.

A comprehensive concept of improving the legal regulation of the activities of the general meeting has been formulated and substantiated, which ensures: systemic harmonization of the norms of the Civil Code of Ukraine and special legislation in

terms of determining the competence of the general meeting; development of digital infrastructure for conducting electronic and remote forms of meetings; unification of lines and procedures for convening, notifying and voting; regulatory consolidation of categories and consequences of invalidity of decisions of the general meeting; adaptation of corporate governance mechanisms to the conditions of a one- and two-tier management system; implementation of European approaches to protecting the rights of shareholders and participants.

Special attention is paid to the theoretical substantiation of the legal nature of decisions of the general meeting as separate non-normative acts of unique legal significance that form the will of the corporation and are able to influence the legal position not only of participants, but also of third parties.

The dissertation proposes a clear classification of the grounds for the invalidity of decisions of general meetings (null and contested), identifies appropriate methods of protection and legal research on appealing decisions of general meetings of participants (shareholders) for corporate activities.

Based on the conducted research, theoretical conclusions and proposals for improving the norms of current legislation are formulated. *For the first time:* 1) the author's concept of eliminating the regulatory inconsistency between the general civil and special approaches to determining the competence of the general meeting of joint-stock companies is substantiated; 2) the expediency of legislative regulation of certain procedural deadlines in the mechanism of convening, conducting and appealing against decisions of the general meeting is substantiated, in particular: establishing a minimum 15-day deadline for submitting proposals to the agenda by participants of limited and additional liability companies; the deadline for submitting written results of absentee voting - no later than 5 days before the date of the meeting; introducing a single six-month deadline for appealing decisions of the general meeting regardless of the organizational and legal form of the corporation; 3) the need to improve the institution of absentee voting by introducing an alternative to notarization is substantiated - submission of an electronic document signed by a CEP, which ensures the digitalization

of corporate procedures without loss of legal certainty; 4) proposals are developed for the unification of the regulation of remote and electronic general meetings of shareholders, including their systematization within one article of the Law and the detailing of technical aspects at the level of subordinate legislation; 5) a standardized model of shareholder identification is proposed through a single state register of participants in electronic meetings, integrated with the CEP system and the depository system, with the possibility of using eIDAS for non-residents; 6) the expediency of updating approaches to financing meetings at the initiative of shareholders who own 5% of the shares is argued - the imposition of initial costs on the company with subsequent compensation by shareholders in the event of an unjustified convocation; 7) the need for clear legislative regulation of the consequences of the invalidity of decisions of the general meeting has been proven: automatic invalidity of transactions for null and void decisions and limitation of the possibility of recognizing transactions as invalid in the event of a dispute only if the counterparty's bad faith is proven.

Improved: 1) a scientific approach to understanding the general meeting as the central body of a corporation, through which its civil capacity is realized within the delimited powers of other management and control bodies; 2) a definition of the decision of the general meeting as an individual non-normative act, which has an independent character and binding force both within corporate relations and in interaction with third parties; 3) a proposal to implement in Ukrainian law the institution of repeated general meetings with a reduced quorum (over 30%) to prevent the blocking of the activities of joint-stock companies due to the absence of shareholders; 4) position on the expediency of determining clear grounds for applying the abbreviated procedure for convening an extraordinary general meeting of shareholders - in case of need to make decisions on transactions with interest, significant transactions or decisions, the non-acceptance of which threatens the insolvency of the company.

Further developed: 1) the concept of unifying the terminology "management bodies" and "company bodies" by defining the general meeting as the highest body and distinguishing between management and control bodies; 2) substantiation of the positive

impact of dispositive regulation in the field of organizing general meetings, in particular regarding the choice of a corporate governance model, variability of statutory provisions and the introduction of the institution of additional capital; 3) improvement of approaches to representation at general meetings of limited and additional liability companies by detailing the procedures for recalling and replacing a representative, introducing a notification of a conflict of interest and fixing voting instructions; 4) proposals to consolidate the basic legislative standards for holding general meetings via videoconference, including identification of participants, clarification of notification requirements and video recording of the meeting; 5) a proposal to include a court decision on the invalidity of general meeting decisions in the documents on the basis of which amendments are made to the Unified State Register; 6) separation of the classification of the grounds for the invalidity of general meeting decisions into null and void and contestable, which ensures the certainty of the method of protection and the stability of corporate turnover.

The practical application of the results obtained is that the results achieved in the research process can be used *in legislative activities* in terms of improving the legal regulation of general meetings of participants (shareholders) of the corporation; *in practical activities* - in the process of convening, holding general meetings and appealing the decisions of the latter in court; *for scientific and research purposes* - they will form the basis for subsequent scientific research.

Keywords: civil law; corporate legal relations; corporation; bodies of a legal entity; corporate management; subjective rights and obligations; joint stock company; shareholder law; limited liability company, member; contract; decision of the general meeting of the company; actions; dividends; business environment.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Сікора В.Є. Порівняльно-правовий аналіз окремих аспектів організації та проведення загальних зборів корпорації в Україні та країнах ЄС. *Науковий Вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право.* 2020. № 62. С. 157-161.

URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/03/Visnik-62-1.pdf>

2. Сікора В.Є. Особливості організації та проведення загальних зборів учасників товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України.* 2021. Випуск 55. С. 55-64.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.55.55-64>.

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/5096>

3. Сікора В.Є. Сучасні тенденції судової практики у сфері визнання недійсними рішень загальних зборів учасників юридичної особи корпоративного типу. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України.* 2021. Випуск 57. С. 103-112.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.57.34-42>.

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/6027>

4. Сікора В.Є. Механізми оскарження рішень загальних зборів учасників/акціонерів: теоретичні підходи та практичні аспекти. *Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки.* Том 15. 2025. С. 133-139.

DOI: <https://10.18523/2617-2607.2025.15.133-139>.

URL: <https://nrplaw.ukma.edu.ua/article/view/331835>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Сікора В.Є. Окремі аспекти визнання недійсними рішень загальних зборів. *Законодавство про акціонерні товариства: новації та перспективи.*

Збірник наукових праць за матеріалами XVIII Міжнародної науково-практичної конференції 23 жовтня 2020 року. Київ – Івано-Франківськ. С.100-104.

URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/17893>.

6. Сікора В.Є. Загальні збори акціонерів: нові правила гри. *Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції м. Одеса, 19 лютого 2021 року / редкол. В.П. Маковій та ін. Одеса, ОДУВС, 2021. С. 133-136.

URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/handle/123456789/8>.

7. Сікора В.Є. Вплив визнання недійсними рішень загальних зборів на недійсність правочинів. *Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина*: матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і аспірантів м. Івано-Франківськ, 30 квітня 2021 року / ред.кол. В.А. Васильєва, Ю.І. Микитин, І.В. Козич, С.М. Квасниця. м. Івано-Франківськ, 2021. С. 126-129.

URL: https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/01/conf_stud2021.pdf.

8. Зозуляк О.І., Сікора В.Є. Електронні збори акціонерів в Україні: європейські стандарти, національні виклики та шляхи правового вдосконалення. *Корпоративне управління у підприємницьких товариствах в умовах євроінтеграції*: Збірник наукових праць за матеріалами XXIII Міжнародної науково-практичної конференції «Васильєвські читання», Івано-Франківськ, 2025. С. 57-62.

URL: https://www.researchgate.net/publication/396190674_Conflicts_of_Interest_in_Private_Companies_a_Company_Law_Perspective_from_Ukraine_and_Selected_European_Jurisdictions_In_Korporatyvne_upravlinnia_u_pidprijemnytskykh_tovarystvakh_v_umovakh_yevrointegr.